

Paragraf — Deneme

KPSS AI Coach · 03.08.2026 · 10 soru

2024 Ankara Kitap Fuarı'nda konuşan bir yazar, okuma alışkanlığının yalnızca sınav dönemlerinde kazanılamayacağını; çocuklukta kurulan ilişkinin, ileriki yıllarda düşünme ve yorumlama becerisini belirlediğini söylüyor. Ailelerin çocuklara kitap almasının önemli olduğunu, ancak yetişkinlerin evde düzenli olarak okuma örneği göstermemesinin bu çabayı eksik bıraktığını da ekliyor.

1. Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okuma kültürü, erken yaşta oluşan ortam ve örneklerle kalıcı hâle gelir.
- B) Kitap fuarları, çocukların okuma sevgisi kazanmasında belirleyici rol oynar.
- C) Ailelerin çocuklarına kitap alması, okuma alışkanlığı için tek başına yeterlidir.
- D) Sınav dönemlerinde yapılan okumalar, düşünme becerisini bütünüyle geliştirir.
- E) Yetişkinlerin okuması, yalnızca çocukluk döneminde etkili olan bir davranıştır.

I. 2023 İstanbul Film Festivali'nde kısa filmlere ayrılan bölüm, genç yönetmenlerin yeni anlatım denemelerini görünür kıldı. II. Festival kapsamında düzenlenen söyleşilerde, düşük bütçeyle üretim yapmanın yolları da tartışıldı. III. Kısa film, sınırlı sürede yoğun anlatım kurabildiği için birçok yönetmen için bir deneme alanıdır. IV. İstanbul'un tarihî semtlerinde çekim yapmak, görüntü yönetmenlerine farklı görsel olanaklar sunar. V. Bu nedenle festivalin kısa film seçkisi, yeni isimlerin sinema çevrelerinde tanınmasına katkı sağladı.

2. Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşünce akışını bozmaktadır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

Bir ders kitabının 2022 baskısındaki paragrafla ilgili notlarda şu bilgiler yer alıyor: I. Üzerinde durulan varlık, durum ya da düşünce; metnin ne hakkında olduğunu gösterir. II. Destekleyici yargılar, temel yargının kurulmasına yardım eder. III. İçeriği kısa ve uygun biçimde yansıtan adlandırma, metnin üstüne konur.

3. Buna göre bu üç açıklamanın karşıladığı kavramlar aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Konu - yardımcı düşünce - başlık
- B) Ana düşünce - konu - akışı bozan cümle
- C) Başlık - ana düşünce - konu
- D) Yardımcı düşünce - başlık - ana düşünce
- E) Konu - ana düşünce - yardımcı düşünce

4. "Bir yazıyı oluşturan cümlelerin hepsi aynı konuda görünse bile, bunlardan biri temel yargıyla bağ kurmuyorsa o cümle metnin düzenini zedeler." Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir metinde yalnızca konu ortaklığı bulunması, bütün cümlelerin yerli yerinde olduğu anlamına gelmez.
- B) Temel yargıyı veren cümle, metindeki bütün öteki cümlelerle aynı uzunlukta olmalıdır.
- C) Konu birliği sağlanan metinlerde düşünce akışı kendiliğinden kusursuz hâle gelir.
- D) Metnin düzenini bozan cümleler, mutlaka konunun tamamen dışına çıkan cümlelerdir.
- E) Bir metindeki her cümle, ana yargıyı açıkça tekrar ederse bütünlük daha kolay kurulur.

"Bir düşünce, onu söyleyen kişinin niyetinden bağımsız olarak da yanlış anlaşılabilir."

5. Bu cümleden aşağıdakilerin hangisine kesin olarak ulaşılabilir?

- A) İfadenin anlamı, söyleyen kişinin niyetinden etkilenmeyebilir.
- B) Her düşünce, söylendiği anda herkes tarafından doğru anlaşılır.
- C) Yanlış anlaşılmanın tek nedeni, söyleyen kişinin kötü niyetidir.
- D) Niyet, bir düşüncenin anlamını her durumda belirler.
- E) Düşünceler, yalnızca yazılı metinlerde yanlış anlaşılabilir.

6. "Bir paragrafın başlığı, metinde anlatılan ana yargı ile uyumlu değilse okur metnin merkezini yanlış kavrar." Bu cümleden aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A) Başlık ile ana yargı arasında uyum bulunması gerekir.
- B) Başlık, ana yargının yerini bütünüyle doldurur.
- C) Uyumsuz başlıklar, metnin akışını mutlaka bozar.
- D) Ana yargı, başlıktan sonra gelen cümlelerin sayısı ile belirlenir.
- E) Başlık seçimi, yalnızca yazım kurallarına bağlıdır.

Bazı okurlar, bir metni ilk bakışta zor bulunca hemen kapatır; oysa iyi okuma, metnin okura ilk anda teslim olmamasını da göze almaktır. ---- Bu nedenle okur, metni yalnızca hızla tüketmek yerine, onun kurduğu ilişkileri adım adım izlemelidir. Ancak böyle bir dikkat, metnin gizlediği anlam katmanlarını görünür kılar.

7. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Okuma, metnin yüzeyindeki bilgiyi almakla sınırlı değildir.
- B) Her metin, yazarının yaşadığı dönemi ayrıntılarıyla anlatmalıdır.
- C) Zor metinler, yalnızca uzmanların anlayabileceği metinlerdir.
- D) Bir metnin değeri, onu ne kadar çabuk bitirdiğimizle ölçülür.
- E) Okurun görevi, metindeki bilgileri ezberleyip saklamaktır.

8. "Toplantıya erken gelenler, hazırlık sürprizini görme fırsatı buldu." Bu cümleden aşağıdakilerin hangisine kesin olarak ulaşılabilir?

- A)** Toplantıya erken gelenlerin bir ayrıcalık yaşadığı
- B)** Toplantıya katılan herkesin hazırlık sürprizini gördüğü
- C)** Hazırlık sürprizinin toplantıdan önce tamamlandığı
- D)** Erken gelmenin her toplantıda gerekli olduğu
- E)** Sürprizin toplantıdan sonra da sürdüğü

I. Kütüphanede eski atlalara bakan öğrenciler, 1930'lardan kalma haritaların kenar notlarını da inceliyordu. II. Bu notlar, şehirlerin yıllar içinde nasıl değiştiğini anlamaları için onlara ipucu veriyordu. III. Araştırmacı, haritaların rengini korumak için dosyaları doğrudan güneş ışığına bıraktı. IV. Salonda sessiz bir tartışma yürütülürken, herkes aynı masada farklı belgeleri karşılaştırıyordu. V. Toplantı sonunda, bulguların rapora eklenmesi kararlaştırıldı.

9. Numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A)** I.
- B)** II.
- C)** III.
- D)** IV.
- E)** V.

Bir metnin etkisi, yalnızca ne söylediğiyle değil, neyi dışarıda bıraktığıyla da belirlenir. İyi bir yazar, her ayrıntıyı sıralamak yerine okurun zihninde tamamlanacak boşluklar bırakır. Böylece okur, metni pasifçe tüketmek yerine onu kendi birikimiyle yeniden kurar. Bu nedenle güçlü anlatılar, okurun katılımını artıran ölçülü bir eksiltmeye dayanır.

10. Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A)** Etkili anlatının, okurun yorumuna yer açan bir seçim süreci içerdiğine
- B)** Bir metnin gücünün, tüm ayrıntıların eksiksiz verilmesine bağlı olduğuna
- C)** Okurun metni anlamasının, yalnızca yazarın açıklamalarına bağlı olduğuna
- D)** Yazarın ayrıntıları azaltmasının, anlatımı her zaman yüzeyselleştirdiğine
- E)** Güçlü metinlerin, yalnızca kısa ve sade cümlelerle kurulabileceğine

Cevap Anahtarı

1. A

2. D

3. A

4. A

5. A

6. A

7. A

8. A

9. C

10. A

Çözümler

1. Parçada çocukluk, düzenli örnek olma ve düşünme becerisi birlikte verilerek en genel yargı kurulmaktadır. Bu yüzden ana yargıyı kapsayan seçenek A'dır. B seçeneği güçlü çeldiricidir; parçada Ankara Kitap Fuarı geçse de fuarın belirleyici rolüne değil, aile içi ortamın sürekliliğine vurgu yapılmıştır.
2. Parçada odak, İstanbul Film Festivali'ndeki kısa film bölümü ve bunun genç yönetmenlere etkisidir. IV numaralı cümle ise festivalin kısa film seçkisi yerine İstanbul'un tarihî semtlerinde çekim yapmanın görsel olanaklarına geçerek konu bütünlüğünü bozar. III numaralı cümle yakın çeldiricidir; genel bir yargı içerse de kısa filmin işlevini açıklayarak ana akışı destekler.
3. I. açıklama paragrafta üzerinde durulan şeyi anlattığı için konuya, II. açıklama temel yargıyı desteklediği için yardımcı düşünceye, III. açıklama içeriği kısa yansıtan adlandırmaya işaret ettiği için başlığa karşılık gelir. E seçeneği güçlü çeldiricidir; ilk öge doğru olsa da II'de temel yargının kendisi değil, onu destekleyen yargılar anlatılmıştır.
4. Cümlede, yalnız aynı konudan söz etmenin yeterli olmadığı; cümlelerin temel yargıyla ilişki kurması gerektiği anlatılmaktadır. D güçlü çeldiricidir; çünkü akışı bozan cümle her zaman bütünüyle konu dışı olmak zorunda değildir, düşünce bütünlüğüne uymaması da yeterlidir.
5. Cümlede, bir düşüncenin söyleyen kişinin niyetinden bağımsız olarak yanlış anlaşılabilmesi belirtilmektedir. Buradan, ifadenin anlamının niyetten etkilenemeyeceği sonucu kesin olarak çıkar. En güçlü çeldirici D'dir; çünkü cümle niyetin anlamı her durumda belirlediğini değil, bunun zorunlu olmadığını göstermektedir.
6. Cümlede, başlık ile ana yargı uyumlu değilse okurun metnin merkezini yanlış kavrayacağı söylenmektedir. Buradan, başlık ile ana yargı arasında uyum bulunması gerektiği sonucu çıkar. En güçlü çeldirici C'dir; fakat cümlede akışın bozulacağı değil, okurun merkezi yanlış kavrayacağı belirtilmiştir.
7. Parçada, metni hemen tüketmek yerine ilişkileri adım adım izlemek gerektiği vurgulanıyor; bu akışa en uygun cümle, okumanın yüzeydeki bilgiyle sınırlı olmadığını söyleyen A şıkkıdır. En güçlü çeldirici D, 'hızla tüketmek' sözünü yakalasa da parçanın eleştirdiği tutumu savunarak anlamı tersine çevirir.
8. Cümlede, erken gelenlerin hazırlık sürprizini görme fırsatı bulduğu söylenmektedir; bundan kesin olarak çıkarılabilecek yargı, erken gelenlerin bir ayrıcalık yaşadığıdır. B seçeneği herkesi kapsar; oysa cümle yalnızca erken gelenlerden söz eder. C, D ve E ise cümlede bulunmayan ek bilgiler içerir.
9. III. cümlede amaç ile sonuç birbiriyle çelişmektedir: Haritaların rengini korumak için dosyaları doğrudan güneş ışığına bırakmak, sözü edilen amaca uygun değildir. Bu nedenle anlatım bozukluğu vardır. En güçlü çeldirici IV'tür; ancak o cümlede "sessiz bir tartışma" ve "aynı masada farklı belgeleri karşılaştırmak" gibi bir durum anlatılsa da dil bilgisel ya da mantıksal bir bozukluk yoktur.
10. Parçada, metnin etkisinin yalnızca söylenenlerle değil, okura bırakılan boşluklarla da oluştuğu; yazarın ölçülü bir eksiltmeyle okuru metne kattığı belirtilmiştir. Bu yüzden etkili anlatının, okurun yorumuna yer açan bir seçim süreci içerdiği sonucuna ulaşılır. En güçlü çeldirici B'dir; çünkü parça tam tersine, her ayrıntıyı vermenin değil, bazı ayrıntıları dışarıda bırakmanın etkili olduğunu savunur.